

B9-0062/2023

16.1.2023

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

komission varapuheenjohtajan / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan julkilausuman johdosta

työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan mukaisesti

EU:n toimista Iranin mielenosoitusten ja teloitusten johdosta
(2023/2511(RSP))

Cornelia Ernst
The Left -ryhmän puolesta

**Euroopan parlamentin päätöslauselma EU:n toimista Iranin mielenosoitusten ja teloitusten johdosta
(2023/2511(RSP))**

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Iranista, erityisesti 5. lokakuuta 2022 antamansa päätöslauselman Mahsa Jina Aminin kuolemasta ja naisten oikeuksia puolustaviin mielenosoittajiin kohdistetuista tukahduttamistoimista Iranissa¹,
 - ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen,
 - ottaa huomioon kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen sekä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen,
 - ottaa huomioon YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2231 (2015) Iranin ydinkysymyksestä,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että huolimatta kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden, kuten YK:n pääsihteerin ja YK:n ihmisoikeusvaltuutetun, toistuvista kehotuksista pidättymiseen, Iranin turvallisuus- ja poliisivoimien vastaus maanlaajuisiin mielenosoituksiin, jotka puhkesivat viime syyskuussa Jina Mahsa Aminin vankilassa tapahtuneen kuoleman jälkeen, on edelleen suhteeton ja tappava; ottaa huomioon, että tuhansia iranilaisia on pidätetty ja satoja on kuollut tai loukkaantunut hallituksen mielenosoittajia vastaan kohdistamissa tukahduttamistoimissa;
- B. ottaa huomioon, että Iranin hallitus käyttää rikosoikeudellisia menettelyjä ja kuolemanrangaistusta aseena rangaistakseen mielenosoituksiin osallistuneita henkilöitä ja herättääkseen väestössä pelkoa ja pyrkii siten tukahduttamaan toisinajattelua;
- C. ottaa huomioon, että neljä viimeaikaisiin mielenosoituksiin osallistunutta henkilöä – Mohsen Shekari, Majidreza Rahnavaard, Mohammad Mehdi Karami ja Mohammad Hosseini – on teloitettu viimeksi kuluneen kuukauden aikana nopeutettujen oikeudenkäyntien jälkeen, jotka eivät täyttäneet oikeudenmukaisen ja puolueettoman oikeudenkäynnin vähimmäistakeita;
- D. ottaa huomioon, että ainakin 17 muuta on tuomittu kuolemaan ja jopa 100 muuta henkilöä on syytetty rikoksista, joista voidaan langettaa kuolemanrangaistus; ottaa huomioon, että YK:n ihmisoikeustoimiston mukaan kaksi muuta teloitusta, 19-vuotiaan Mohammad Boroughanin ja 22-vuotiaan Mohammad Ghobadloun, pannaan pian täytäntöön;
- E. ottaa huomioon, että YK:n ihmisoikeusneuvosto on perustanut riippumattoman

¹ Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2022)0352.

kansainvälisen tiedonhankintavaltuuskunnan tutkimaan perusteellisesti ja riippumattomasti väitetyjä ihmisoikeusloukkauksia Iranissa, jotka liittyvät 16. syyskuuta 2022 alkaneisiin mielenosoituksiin;

- F. ottaa huomioon, että Iranilla on merkittäviä sosiaalisia ja taloudellisia haasteita Yhdysvaltojen pakotejärjestelmän, hallituksen huonon taloushallinnon ja erityisesti covid-19-pandemian aikana esiintyneen korruption seurauksena; ottaa huomioon, että ilmastonmuutoksen vaikutukset kurittivat maata dramaattisesti kesällä, jolloin vedestä ja sähköstä oli pulaa; ottaa huomioon, että yhä suurempi osa väestöstä on joutunut köyhyysrajan alapuolelle; ottaa huomioon, että korkea inflaatio ja yleinen työttömyys ovat pahentaneet tuloeroja ja taloudellisia eroja; ottaa huomioon, että nämä tekijät ovat ruokkineet mielenosoituksia;
- G. ottaa huomioon, että mielenosoitusten tukahduttamistoimet ovat olleet erityisen ankaria Luoteis- ja Kaakkois-Iranissa, jossa asuu monia maan kurdi- ja belutši-vähemmistöjen jäseniä; ottaa huomioon, että nämä maakunnat, joihin arabit ja muut vähemmistöt ovat keskittyneet, ovat kärsineet vuosien ajan taloudellisista vaikeuksista, vakavista ympäristöongelmista ja ympäristösääntelyn purkamisesta taloudellisten etujen vuoksi; ottaa huomioon, että nämä kysymykset on laiminlyöty Iranin keskitetyssä kehitysstrategiassa, mikä on luonut suuria sosioekonomisia eroja keskuksen ja reuna-alueiden välille ja johtanut valtion ja yksityisten varojen epätasaiseen jakautumiseen maassa;
- H. ottaa huomioon, että Iranin perustuslaissa taataan etnisille vähemmistöille yhtäläiset oikeudet ja mahdollisuus käyttää omaa kieltään ja harjoittaa omia perinteitään; toteaa kuitenkin, että viranomaiset vainoavat edelleen Iranin vähemmistöyhteisöjen jäseniä muun muassa siksi, että he ovat puolustaneet vähemmistöjen oikeuksia, kuten äidinkielellä annettavaa opetusta; ottaa huomioon, että perustuslain 49 pykälää on käytetty yhä useammin vähemmistöjen ja erityisesti bahai-uskontoa harjoittavan vähemmistön omaisuuden takavarikoimisen perusteena;
- I. toteaa, että vuodesta 2011 EU on toteuttanut ihmisoikeusloukkausten vuoksi rajoittavia toimenpiteitä, joihin kuuluvat vakavista ihmisoikeusloukkauksista vastuussa oleville henkilöille ja yhteisöille määrätty omaisuuden jäädyttäminen ja viisumikielto sekä kielto viedä Iraniin laitteita, joita voidaan käyttää kansallisissa tukahduttamistoimissa, ja televiestinnän seurantalaitteita; ottaa huomioon, että vastauksena mielenosoitusten tukahduttamiseen EU on lisännyt 60 henkilöä ja kahdeksan yhteisöä luetteloon, jossa oleviin kohdistetaan rajoittavia toimenpiteitä Iranin nykyisessä ihmisoikeuspakotejärjestelmässä;
- 1. ilmaisee solidaarisuutensa Iranin kansalle, joka taistelee naisten, hltq-i-henkilöiden, sosiaalisten oikeuksien ja ihmisoikeuksien sekä työntekijöiden oikeuksien puolesta, kuten Kansainvälinen työjärjestö ja riippumattomat ammattiliitot ovat kuvanneet, korruption ja huonon hallinnon lopettamiseksi, hyvinvointi- ja terveydensuojelujärjestelmän parantamiseksi sekä köyhyyttä ja sortoa vastaan; kehottaa Iranin hallitusta lopettamaan välittömästi omiin kansalaisiinsa kohdistuvan väkivallan, kuuntelemaan heidän valituksiaan ja toteuttamaan tarvittavat oikeudelliset ja poliittiset uudistukset, joilla varmistetaan mielipiteiden moninaisuuden sekä sanan- ja kokoontumisvapauden kunnioittaminen sekä naisten oikeuksien täysimääräinen

kunnioittaminen ja suojele kaikilla elämänaloilla;

2. kehottaa jälleen Iranin viranomaisia lopettamaan välittömästi jyrkästi tuomitun käytännön, jossa mielenosoittajille määrätään kuolemantuomioita ja pannaan ne täytäntöön, ja kumoamaan viipymättä viimeaikaiset kuolemantuomiot, jotka on annettu meneillään olevien mielenosoitusten yhteydessä; toistaa vastustavansa päättäväisesti ja periaatteellisesti kuolemanrangaistuksen käyttöä kaikkina aikoina ja kaikissa olosuhteissa; toistaa kantansa, jonka mukaan kuolemanrangaistus on julma ja epäinhimillinen rangaistus, joka ei toimi rikosten pelotteena ja joka merkitsee ihmisarvon ja koskemattomuuden kieltämistä, jota ei voida hyväksyä; vaatii Irania julistamaan välittömästi kuolemantuomioiden täytäntöönpanokiellon;
3. tuomitsee Iranin valtion käytännön, jonka mukaan kaksoiskansalaisia pidetään ja syytetään ja heitä käytetään panttivankeina tavoitteiden saavuttamiseksi kansainvälisellä näyttämöllä; tuomitsee sen, että Iran teloitti Yhdistyneen kuningaskunnan ja Iranin kaksoiskansalaisen Alireza Akbarin; pitää erittäin valitettavana, että ei ole edistytty Iranissa pidätettyjen EU:n ja Iranin kaksoiskansalaisten, mukaan lukien Ahmadreza Djalali, joka on tuomittu kuolemaan tekaistujen vakoilusyytteiden perusteella, ja avustustyöntekijän Olivier Vandecastelen, tapauksissa;
4. korostaa tarvetta lopettaa ihmisoikeusloukkausten rankaisemattomuus Iranissa; panee merkille YK:n ihmisoikeusneuvoston päätöksen perustaa tiedonkeruuvaltuuskunta tutkimaan kaikkia väitetyjä ihmisoikeusloukkauksia ja siviiliuhreja Iranissa Mahsa Aminin kuoleman jälkeen; kehottaa Euroopan unionia ja sen jäsenvaltioita tukemaan YK:n tutkimuksia;
5. toteaa, että Iran on kärsinyt ja kärsii edelleen erittäin vakavista kielteisistä taloudellisista seurauksista, jotka johtuvat Yhdysvaltojen vetäytymisestä yhteisestä kattavasta toimintasuunnitelmasta, aiemmin poistettujen Yhdysvaltojen yksipuolisten ja laittomien pakotteiden ottamisesta uudelleen käyttöön sekä ydinlaan liittyvien lisäpakotteiden asettamisesta Iranille, mukaan lukien öljy ja petrokemian tuotteet; torjuu nämä pakotteet ja panee erittäin huolestuneena merkille, että sen sijaan, että Bidenin hallinto olisi toteuttanut vaalikampanjan aikana antamia lupauksia, se ei ole onnistunut varmistamaan, että Yhdysvallat noudattaa jälleen yhteistä kattavaa toimintasuunnitelmaa;
6. panee erittäin huolestuneena merkille Kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA) pääjohtajan 10., 22. ja 29. marraskuuta 2022 antamat raportit, joissa dokumentoidaan Iranin ydinrikastustoimien ja -kapasiteetin laajentaminen; ilmaisee syvän huolensa siitä, että 23. helmikuuta 2021 lähtien Iranin päätös lopettaa yhteisessä kattavassa toimintasuunnitelmassa, myös lisäpöytäkirjassa, määrättyjen avoimuutta koskevien toimenpiteiden täytäntöönpano on vaikuttanut vakavasti IAEA:n todentamis- ja valvontatoimiin;
7. kehottaa Yhdysvaltoja ja Irania käymään merkityksellisiä neuvotteluja, jotta yhteistä kattavaa toimintasuunnitelmaa ryhdytään jälleen noudattamaan, sillä se on ainoa toteuttamiskelpoinen tapa ratkaista jäljellä olevat Iranin ydintoimintaan liittyvät turvallisuuskysymykset; korostaa, että yhteisen kattavan toimintasuunnitelman palauttaminen voimaan ja täytäntöönpano on yksi edellytyksistä EU:n Iranin kanssa

toteuttaman yhteistyön uudelleen aloittamiselle ja täydentää EU:n nykyisiä kumppanuuksia ja suhteita alueella; vahvistaa, että ihmisoikeuksien vastavuoroisen kunnioittamisen, suvereniteetin ja sisäisiin asioihin puuttumattomuuden olisi oltava keskeisiä osatekijöitä EU:n ja Iranin suhteiden kehittämisessä;

8. korostaa, että diplomatia ja yhteisen kattavan toimintasuunnitelman täysimääräisen täytäntöönpanon palauttaminen ovat edelleen paras vaihtoehto estää Irania kehittämästä ydinaseita ja säilyttää ydinsulkusopimus; korostaa, että yhteinen kattava toimintasuunnitelma on ratkaisevan tärkeä koko alueen turvallisuuden kannalta ja että se on edelleen Euroopan unionin, sen jäsenvaltioiden ja laajemman Lähi-idän alueen maiden etujen mukainen;
9. on huolissaan Iranin väitetystä sotilaallisesta tuesta Venäjän hyökkäyssodalle Ukrainassa, mukaan lukien droonien toimitukset; muistuttaa, että tiettyjen taisteludroonien ja ohjusten kaikki siirrot Iraniin tai Iranista ilman YK:n turvallisuusneuvoston ennakkolupaa ovat YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2231 vastaisia; toteaa, että päätöslauselmassa Irania kehoitetaan olemaan toteuttamasta mitään toimia, jotka liittyvät ydinaseiden maaliin saattamiseen soveltuviin ballistisiin ohjuksiin, mukaan lukien ballistista ohjusteknologiaa käyttäen suoritettua laukaisua;
10. kehottaa EU:ta toteuttamaan kaikki tarvittavat diplomaattiset aloitteet, joilla voitaisiin edistää todellista vuoropuhelua ja keskinäistä kunnioitusta ja välttää politiikkoja, jotka uhkaavat suvereniteettia ja rauhaa Lähi-idän laajemmalla alueella, muun muassa edistämällä alueella ydinaseetonta vyöhykettä, joka kattaa myös Israelin;
11. tukee kohdennettuja toimenpiteitä vakavista ihmisoikeusloukkauksista vastuussa olevia iranilaisviranomaisia vastaan; korostaa, että yksipuoliset, laittomat ja ekstraterritoriaaliset pakotteet, jotka Yhdysvallat otti uudelleen käyttöön vetäytyttyään yhteisestä kattavasta toimintasuunnitelmasta, ovat vaikuttaneet kielteisesti Iranin taloudelliseen, sosiaaliseen ja ympäristötilanteeseen ja että vaikutukset ovat kohdistuneet pääasiassa tavallisiin iranilaisiin ja heidän taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksiensa harjoittamiseen; torjuu rajoittavat toimenpiteet, jotka vaikuttavat kielteisesti Iranin väestöön ja vaatii lopettamaan ne välittömästi;
12. tuomitsee niiden henkilöiden tekopyhyden, jotka vaativat ihmisoikeuksien kunnioittamista Iranissa ja tukevat samalla iranilaisten luovuttamista koskevia päätöksiä ja Iranin kansan sosiaalisia oikeuksia loukkaavien pakotteiden määräämistä;
13. panee merkille tiedotusvälineiden raportit uudesta EU:n pakotepaketesta, jonka kohteena ovat alueelliset kuvernöörit, lainsäätäjät, ministerit, Iranin islamilaisen tasavallan yleisradiotoiminnan maailmanpalvelun ylin virkamies sekä Iranin vallankumouskaartin nykyiset ja entiset virkamiehet, jotka ovat olleet keskeisessä asemassa hallituksen mielenosoittajia vastaan kohdistamissa väkivaltaisissa tukahduttamistoimissa; kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita jatkamaan asianmukaisia toimia Iranin hallituksen vakuuttamiseksi lopettamaan iranilaisiin mielenosoittajiin kohdistuvat sortotoimet; korostaa, että on tärkeää lopettaa ihmisoikeusloukkausten rankaisemattomuus Iranissa, ja kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita tukemaan YK:n ihmisoikeusneuvoston riippumatonta kansainvälistä tiedonhankintavaltuuskuntaa;
14. panee huolestuneena merkille, että Yhdysvaltojen asettamien yksipuolisten, laittomien

ja ekstraterritoriaalisten pakotteiden vuoksi ei ole mahdollista välittää rahalähetyksiä tai muuta taloudellista tukea Iranille; kehottaa EU:ta tekemään yhteistyötä Bidenin hallinnon kanssa, jotta pakotteita voidaan välittömästi lieventää kohdennetusti tavallisten perheiden osalta, jotta maan ulkopuolella asuvat iranilaiset voivat tukea perheitään Iranissa; kehottaa EU:ta tarjoamaan joustavaa rahoitusta kansalaisjärjestöille, jotka tukevat aktivistien perheitä Iranissa;

15. panee erittäin huolestuneena merkille Israelin ja Yhdysvaltojen viranomaisten lausunnot, joissa uhataan voimankäytöllä Irania vastaan; torjuu yksiselitteisesti kaikki aikomukset tai toimenpiteet, jotka koskevat ulkoisen sotilaallisen väliintulon toteuttamista Irania vastaan, koska näin loukattaisiin Iranin suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta ja aiheutettaisiin tuhoisia seurauksia maan pitkään kärsineelle väestölle ja koska sillä olisi myös tuhoisia seurauksia alueen rauhalle ja vakaudelle; katsoo, että ainoa tapa edetä on varovaisen ja tuskallisen diplomatian ja poliittisen painostuksen avulla käyttäen asianmukaisia, vakiintuneita ja tunnustettuja diplomaattisia kanavia, erityisesti YK:n alaisuudessa; tukee Iranin kansan päättäväisyyttä päättää tulevaisuudestaan ja lopettaa mullahien hallinto;
16. kehottaa EU:n jäsenvaltioita ylläpitämään vahvaa diplomaattista läsnäoloa, myös korkealla tasolla, ja tarkkailemaan oikeudenkäyntejä, pyrkimään vankilavierailujen toteuttamiseen, tarjoamaan edelleen humanitaarista tukea ja hätäapua sekä myöntämään humanitaarisia viisumeja;
17. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman Iranin hallitukselle ja parlamentille, neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle sekä Euroopan ulkosuhdehallinnolle.